

sich dieses Element als Zeichen der zweiten Person schon vor dem Vokalschwund der Endsilben angeschlossen hat, zwingt uns zu dieser Annahme, so müsste ein idg. *pleskes-ra*, was Meillet ansetzt, vgl. l. c. 94, doch zu *lçer* führen. Vgl. arm. *orê* 'derrière', ahd. *ars*. Weiteres Meillet, l. c. 19.

Wenn wir nun annehmen, dass dem Paradigma arm. *eliç* = idg. **éplētkē* zugrunde liegt, so muss ein um das Element der zweiten Person, nämlich um ra* vermehrtes **éplētkē-ra**, regelrecht zu *lçer* führen, wonach auch **beret* aus idg. *bheres-ra** zu *berer* geworden st, für *berar* 'tu as été porté' wird sich unten eine andere Erklärungsmöglichkeit bieten. Arm. *lçi* selbst, aus **liçi*, könnte zwar wohl eine Kompromissbildung aus arm. *(e)li = idg. **plem* = ai. *a-prā-m* und arm. *eliç* sein, aber das i wird wohl eher von *beri* hergenommen sein, worüber unten. Dass unser ç-Element auch im Plural eingedrungen ist.

(Fortsetzung folgt.)

Karl Oštir.

վերն յիշուան տարրը երկրորդ գեղջի էրբեւ նշան՝ վերջին վանկերու ձայնաւորին կորստնէն յառաջ արդէն կցուած է, այն առնն հնդեւ. **pleskes-ra** մը, զոր նաեւ Meillet յառաջ կը բերէ, հմմտ. աղ. 94, պէտք է որ *լչերի առաջնորդէր, հմմտ. հայ. որի, հըբ. *ars*: Մանրամասն Meillet, l. c. 19:

Արդ սրբեան էթէ կ'ընդունի՞ք որ հայ. ելիշը = հնդեւ. -*éplētkē*, բայեբու յարացայցին խարիօթը կազմած է, այս պարագային երկրորդ գեղջի տարրով մը, այսինքն *ra**-ով յուղմուած **éplētkē-ra** մը ըստ կանոնի պէտք էր տանիլ և լչերի որուն համանայն *բերեան ալ հնդեւ. *bheres-ra** է՝ եղած է բերել: Բերելի, բերուեցա՞ր համար վարը ուրիշ մեկնութեան մը կարելութիւնը պիտի տեսնե՞ք: Հայ. լչի՞ մեկն անգամ՝ ծագած *լչիէն, կրնար թէեւ հայ **(e)li*, հնդեւ. **plem*էն = հին հնդեւ. *a-prā-m* եւ հայ. ելիշ մեւեռէն հասարակաց կազմութիւն մը ներկայացընել: Բայց ի՞նչ առաջ հաւանականագոյնս բերիէն առնուած պիտի ըլլայ, այս մասին յետոյ: Մեր ց տարրը ներմուծուեցաւ նաեւ յոգնաբիթի մէջ:

(Հարեանքիւն)

ԿԱՐԼ ՕՇՏԻՐ

Թրքմ. 4. Ա. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ՍԱՅՆԱԽՈՍԱԿԱՆ

ՅԱՎԱՐ Թ. ԹԵՐԱԶԵԱՆ, *Կիլիկիոյ Աղէտը*, Հտ. Ա., Կ. Պոլիս 1912, 8*, էջ 160:

Գրքոյիկն նիւթն է՝ սակէ երեք տարի յառաջ Կիլիկիոյ մէջ տեղի ունեցած աղէտով: Գէպքերուն պատմութիւնը, 26 պատկերներով:

Ստոյգ է, շատերն ողբացին, շատերն ամենավառ գոչներով նկարագրեցին, Կիլիկիոյ այն անլուր քառաձիւն եղելութիւններն, այսպէս արժանի են յիշատակութեան Georges Brezollet *Les Turcs ont passé là...* ստուրք հաստիւն եւ Արշաղուհի թեոքիկն Ա. Գ. ի Կիլիկիոյ սիրուն գրքովը: Սակայն այս եւս ճշմարիտ է, թէ լուսնեցանք ցայժմ գիրք մը, որ մեր առջեւ պարզէր թէ որմը էին արգեօք այն անողորմ կուտորածին սկիզբ առող պատճառներն ու շարժառիթները. եւ ասկա՞ կարեւոր էր ապագայ պատմութեան համար: Ահա այս պահանս կը լրացընէ Թ. Թ. Թերզեան ստոյգ ականատեսի մը գրելով: Հեղինակը իրողութիւնները մանրամասն կը պատմէ, տեսանքի եւ շոյաբիթի ընե-

լու չափ, առանց չափազանցութեան ու ստուերացման, պարզ եւ միանգամայն սահուն ոճով մը:

Գրութեանս առաւելութիւններէն մին եւս այն է, որ հեղինակը իւր պատմածները կ'աշխատի հաստատել պաշտօնական տեղեկագիրներով եւ վաւերաթղթերով: Գրքոյիս, հեղինակին աշխատութեան Ա. հատորն կը կազմէ, բայց ուրախութեամբ կը կարդանք, որ յաջորդ հատորներէն Բ. ր արգէն մամոյ տակ է:

Յաջորդութիւն կը մտղծենք Գեօ. հեղինակին:

Հ. Թ. ՏԵՐ-ՄԱՐԿԱՐԵԱՆ

Dr. GEORG ALTOUNIAN, *Die Mongolen und ihre Eroberungen in kaukasischen und kleinasiatischen Ländern im XIII. Jahrhundert* (= Historische Studien, Heft XCI), Berlin 1911, S. 115.

Մեր ազգային պատմութեան վրայ փոքր ի շատէ ծանօթութիւն ունեցողին համար յայտնի իրողութիւն մըն է, թէ շատ դարերու մէջ մեր պատմութիւնը՝ պատմութիւնն է միանգամայն այն ազգերուն, որոնց արշաւանայ եւ քաջագործութեանց թատերադրը եղած է